

Opponensi értékelés ThDr. Somogyi Alfréd, PhD. jelölt
habilitációs dolgozata tárgyában

A jelölt figyelmet érdemlő munkát tett le a Selye János Egyetem Református Teológiai Kara Tudományos Tanácsának asztalára. A négy -- egyéb kiadványokban már megjelent, némileg újraserkesztett -- tanulmány egyetlen kötetbe sorolva különösen tiszta, átlátható és értékelhető képet ad a szerző szakmai-tudományos felkészültségéről, valamint nemzeti, hitbeli és erkölcsi elkötelezettségéről.

A kötetbe beillesztett első három tanulmányt a történettudomány témakörébe sorolandóaknak tartjuk. Mindhárom plasztikusan érzékelteti a kor viszonyait, és azokat a szizifuszi küzdelmeket, amelyeket az 1918/19. évi nagy impériumváltás után vállalnia kellett az anyanemzetétől erőszakkal elszakított felvidéki magyarságnak, esetünkben a református egyház régi és új vezetőinek. A szerző által tárgyalt évek -- a húszas évek első fele -- nem tették lehetővé a zavartalan kibontakozást sem politikai, sem egyházi téren. Ez annál is inkább így volt, elvégre az államfordulat utáni zavaros politikai helyzet -- egész a trianoni békeparancs aláírásáig, sőt annak ratifikálásáig -- részben a "kivárás és passzív rezisztencia" szorgalmazóit látszott igazolni. A szerző találoan állapítja meg ezzel kapcsolatban, hogy a református egyházi vezetők voltaképpen csak a húszas évek közepén tudatosították végérvényesen, hogy "Csehszlovákia léte nem néhány hónapos átmeneti állapot csupán", és ezért be kell -- kellene -- rendezkedni a tartós "együttműködésre" a regnáló államhatalommal. Nem volt könnyű megszokni a kisebbségi lét nyomorúságát, sőt az az anyaországból szemlélve nem is volt minden szempontból helyesen értelmezhető.

Ezzel kapcsolatban a szerző találóan állapítja meg: "A kisebbségi lét csak azoknak tanulható gyorsan, akik benne élnek."

A kötetbe beiktatott első két tanulmány -- ezek képezik a dolgozat "magvát" -- az opponens számára különösen kedves és ismerős téma. Elvégre magunk is sokat foglalkoztunk a két világháború közötti évek felvidéki magyar sorskérdéseivel, a református egyház, illetve a losonci teológiai szeminárium kérdését is beleértve. Az opponens azonban kissé "irigykedve" szemléli, hogy a jelölt a Pápai Gyűjtemények Levéltárának Szlovákiára vonatkozó fondjait is kutathatta, ami a mi életünkből kiesett, és ez valószínűleg már nem pótolható. Annál öröndetesebb azonban, hogy vannak fiatal kutatók, akik ezt a megkerülhetetlen forrásanyagot is hasznosítják múltunk minél hitelesebb megismerése érdekében.

A losonci református teológiai szemináriumról szóló tanulmányt olvasva az opponens nem szabadulhat attól az érzéstől, ~~g~~ hogy a jelölt ezt a tanintézetet nem csupán magyar népünk és református egyházunk hagyatékaként szemléli, de részben családi örökségként is. Természetesen Sörös Béla unokájától ez el is várható, és igazán dicséretes törekvés.

Patay Károly méltatása a kötet harmadik tanulmányában kimondottan kegyeletes megnyilvánulás a szerző részéről. Magunk is azt valljuk, hogy a nevezett egyházszervező személyt mindeddig méltatlanul mellőzte mind a narratíva, mind a kollektív emlékezet. Éppen ideje lenne, hogy e méltatlanul mellőzött és elfeledett főpásztorunk is elfoglalja méltó helyét a református magyar multtudatban.

A disszeertáció befejező részét egy jogfilozófiai tanulmány alkotja, amelyben a jelölt párhuzamot von a vallás EU által szorgalmazott felfogása, illetve a krisztusi megközelítés között. A szerző -- nagyon helyesen -- bírálja az EU egyházfelfogásának azon

tételét, hogy úgymond "az egyház az emberek műve". "Mi ezzel szemben hisszük és valljuk -- szögezi le a jelölt --, hogy az egyház a isteni elhíváson alapuló közösség, amelyet -- bár emberek alkotnak de -- nem az emberek tartanak fenn, hanem maga Jézus Krisztus. Ő az, aki kiválasztotta az anyaszentegyház tagjait. Ő az, aki gyülekezetet gyűjt magának, tehát a gyülekezet és az egyház az Ővé. És Ő az, aki megtartja ezt a közösséget, amit egyháznak nevezünk."

Végezetül ki kell még emelnünk a dolgozat gördülékény, olvasmányos stílusát, amely azt élvezhetővé teszi nemcsak a szakemberek, de az olvasók szélesebb rétege számára is. Indokolt volna könyv alakban való megjelentetése és népszerűsítése.

Végkövetkeztetés-képpen kijelentjük, hogy a jelölt habilitációs dolgozatát nagyra értékeljük, és javasoljuk a bizottságnak a Dr. habil. cím odaítélését. A szerző további munkájára pedig Isten áldását kérjük.

Dr. Popély Gyula, professzor emeritusz,
az MTA doktora

/Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest/

2021. május 5.

